

každý tento soud rozhoduje podle svých pravidel a svých kritérií. Presto nemůžeme vyloučit, že se jejich rozhodování v určitém bodě protne. Kterou definici určitého základního právního pojmu v národním státě, který respektuje rozhodnutí všech těchto soudů, aplikovat? I to jsou otázky, které před nás staví naše postmoderní současnost.

1.3. Moderní základy postmodernismu

Vymezit postmoderní situaci, či postmodernismus, je téměř nemožné bez modernity – moderní situace. Moderní situace – ta, která pramení v Osvícenství – byla modelována jako předmět řízení, jehož úkolem je nechat se spravovat. „[...] moderní humanitní obory modelovaly svět, jímž se zabývaly, především jako předmět administrace, správy.”³⁵ Tento svět se podle Baumana dal řídit specializovaným aparátem. Ten dokázal formulovat cíle, rozhodnout o nejlepší proceduře k jejich dosažení a vytvořit několik dílčích úkolů, jejichž postupným splněním měla být realizována jediná základní myšlenka. Současnost se hodnotila podle toho, zda je výsledkem realizace plánu, který byl vytvořen v „racionální” minulosti. Díky tomuto svému domněle říditelnému charakteru byl na moderní svět promítán „obraz způsobu života a myšlení administrativy.”³⁶ Bauman z tohoto stavu vyvozuje tři důsledky pro moderní model světa:

1. svět je chápán jako celek, totalita; je natolik celistvý, že obsahuje vše, co je pro jeho trvání nezbytné.
2. svět představuje spojitý celek; tato indiskrétní povaha vyvolává u světa tvar a podobu mechanismu
3. moderní svět je projektem, který se nalézá ve stavu realizace. Tento projekt je situován v čase, který je časem kumulativním, orientovaným a finálním zároveň.

³⁵ Bauman, Z. Úvahy o postmoderní době. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, s. 9.

³⁶ Tamtéž, s. 10.

Takto chápaný model světa – projekt moderny – byl „předmětem administrativních opatření a péče, cílem řádotvorného úsilí a oblastí, v níž platily pevně stanovené zákonitosti.“³⁷ Všechny vize lidského světa se organizovaly kolem kategorií celku, spojitosti a času, který byl kumulativní a orientovaný. Tím chtěl Bauman popsat modernu jako projekt, ve kterém každé dnešní ospravedlnění čerpalo své zdůvodnění v zítřku. „Každé konkrétní dnes čerpalo své zdůvodnění ze všeobecného zítřka.“³⁸ To co bylo prožíváno dnes, však mělo své opodstatnění, svůj racionální základ i ve včerejšku. Čas byl spojený a díky tomu, že byl kumulativní, dokázal pevně vázat minulé úkoly a budoucí řešení.

Projekt moderny se však nepovedl. Ta nejvýznamnější a největší odlišnost doby označované jako postmoderní spočívá v tom, že postmodernismus nejenže nemůže, ale ani snad nechce sama pojímat jako projekt. Přítomná je pouze pluralita, neboť dnes jsou na programu projekty a nikoli jeden velký projekt. A o této změně víme; jak jsme uvedli výše, vědomí této změny je motorem současného stavu světa. Velký projekt, který je nenašlenlivý vůči plurálu je překonán, zničen. Postmoderna představuje roztržštění a rozpadnutí totálního celku, svět je privatizován a deregulován. Tyto procesy, které jsou převratné a jejichž postup se vždy nemusí vyvíjet revoluční cestou, však mají své důvody, které Bauman charakterizuje takto:

1. Univerzální projekt, kterým modernita bezpochyby byla, vyžaduje moc s univerzálními ambicemi, a taková moc se vytratila. „Pravidelnost lidských činů, udržování a opakování rutiny života a soužití se dnes skvěle obejde bez dotěrného zasahování státu. [...] Namísto normativní regulace občana nastoupilo svádění konzumenta. [...] Namísto legalizace moci nastoupila masová média.“³⁹
2. Stát jako takový ztratil důvěryhodnost. Moderní stát s inženýrskými ambicemi, který hlásal, že „dnešní trápení je nutné ve jménu budoucího štěstí“⁴⁰ je překonán.
3. Moderní civilizace se zhroutila pod tlakem vnitřních rozporů. Rozporů, se kterými se narodila, a které nikdo nedokázal vyléčit jinak

³⁷ Tamtéž, s. 12.

³⁸ Tamtéž, s. 13.

³⁹ Tamtéž, s. 14.

⁴⁰ Tamtéž, s. 15.